

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

УДК 81'246.2+159.91

<https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2023.1.25>

В. М. ДЕМЧЕНКО

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0003-1841-7798

Н. М. КОВАЛЬСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0002-5758-8373

**КРИМІНАЛЬНЕ АРГО ТА ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА:
ПСИХОЛОГІЧНА КОНОТАЦІЯ**

У статті з лінгвістичного та психологічного боків розглянуто елементи кримінального аргю, які вживаються в сучасній Україні. У цьому вимірі проаналізовано проблеми загальної культури, ментальності, що безпосередньо впливають на сферу національної безпеки і, як наслідок, загрожують цілісності держави. Для України ця небезпека походить від російських імперських традицій, які відображені в мовленні й тому потребують позбавлення від таких мовних елементів.

Мета статті – проаналізувати елементи кримінального жаргону в колишньому та сучасному мовленні українців. Також проаналізовано семантичну трансформацію деяких арготизмів і знайдено співвідношення між негативною конотацією арготизмів і негативними рисами українського суспільства – корупцією, недовірою до влади та низьким культурним рівнем – та загальною небезпекою для української державності.

У статті аналізується кореляційний вплив кримінальних жаргонів на менталітет українців. Це негативний вплив російськомовної форми на українську мову та формування відповідного менталітету, який загрожує національній ідентичності. Наприклад, одиниці «мама» або «тато», що позначають лідера злочинного угруповання чи наркоторговця, сьогодні актуальні як символ начальника, керівника. Хоча такий начальник традиційно представляє адміністративно-командний стиль управління, для пересічних громадян і маргіналів він – дбайливий господар. Так, «батьком» звать авторитарного президента Білорусі Лукашенка, а «батьком усіх народів» був Сталін. Аналогічно такі формулювання характеризують і мовлення в'язнів – «пахан» (авторитет) і «бугор» (бригадир).

Зроблено висновок, що існує прямий зв'язок між кримінальною культурою та авторитарним стилем управління, що негативно впливає на розвиток посттоталітарного суспільства, гальмує реалізацію мовної політики, а через неї – українського державотворення.

Ключові слова: державна безпека, кримінальний жаргон, ментальність, народне мовлення, національна ідентичність.

V. M. DEMCHENKO

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Public Administration
and Local Self-Government
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0003-1841-7798

N. M. KOVAL'SKA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Public Administration
and Local Self-Government
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-5758-8373

THE CRIMINAL JARGON AS A PSYCHOLOGICAL SIGN OF POST-TOTALITARIAN SOCIETY

The problems of the general people culture, in particular its linguistic aspect, directly affects the sphere of national security and as a result threatens the integrity of the state. For Ukraine, this danger comes from Russian imperial traditions, which are reflected in the language. For Ukraine, this danger comes from Russian imperial traditions, which are reflected in the language, and therefore need to get rid of such linguistic elements.

The purpose of the article is to analyze the elements of the criminal jargon in the former and modern speech of Ukrainians. It is also necessary to analyze the semantic transformation of some argots and to find a correlation between the negative argots connotation, the negative features of Ukrainian society – corruption, distrust of power and low cultural level – and general danger to Ukrainian statehood.

This article analyzes the correlation effect of criminal jargon units on the Ukrainian mentality. This is negative influence of the Russian language form to the Ukraine language and formation a corresponding mentality that threatens the national identity. For example, family names «mother» or «dad» denote a criminal group leader or drug dealer. Today they are relevant as a symbol of the boss, manager. However, such a boss represents administrative-command management style, for ordinary citizens and marginal he is a caring master. «Father» is the name of the authoritarian president of Belarus Lukashenko, «The Father of all peoples» was Stalin. Similarly, such reflections are in the prisoner speech – «pukhan» (authority) and the «boogor» (brigadier). Thus, there is a direct link between the criminal culture and the authoritarian style of governance that affects the development of a post-totalitarian society.

Key words: state security, criminal jargon, mentality, popular speech, national identity.

Постановка проблеми

У сфері державно-національної безпеки мовні питання посідають визначальне місце, через що навіть державний статус української мови не зумовив принципових змін у її історичному протистоянні з російською. Можливо, це ще не той час, який потрібен для принципових змін – особливо на суб'єктивному рівні (ціннісне ставлення до мови своїх предків, бачення її перспективності тощо), проте за умови зацікавленості всього суспільства в розвитку української мови результати були б набагато ефективнішими.

До традиційних проблем протистояння із сусідньою Росією – колишньою метрополією, насамперед в інформаційній сфері, яку важко контролювати державі в умовах неоднотайності її населення, залучаються ще й проблеми загальної мовленнєвої культури українського соціуму, де вплив російської мови відбувається не лише через кальковані одиниці в публічному мовленні, але й узагалі через різке зниження культури мовлення з довготривалим переходом одиниць злочинського аргю (фені) до загальнонародної мови.

Поряд із цим залишаються актуальними рудименти попередньої публічної культури, зокрема й управлінського стилю, що заважають українському державотворенню, орієнтованому на європейські гуманітарні цінності. Це зокрема авторитарність в управлінні (переважно локальному, адже державні адміністратори перебувають під уважним контролем із боку громадськості й медіа. Саме тому ця проблема цікавить не лише публіцистів, але й лінгвістів і психологів, які досліджують культуру публічного мовлення та ментальні особливості постколоніального населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Тематику чистоти української мови (пуризму) в сучасному вимірі та психологічної зумовленості забрудненості повсякденного мовлення розробляли багато відомих мовознавців, психологів і публіцистів. Так, Л. Масенко аналізує вплив попередньої імперської епохи (та російської мови зокрема) не лише на українську мову, а й на ментальність українців [1]. Сучасна методистка В. Александрова звертає увагу на те, що демократизацію мови можна назвати навіть вульгаризацією, настільки вона на всіх рівнях засмічена жаргонізмами, ненормативною лексикою [2]. І. Козинець акцентує на засміченості діалектизмами, тавтологією, плеоназмами, жаргонізмами, що знижують рівень мовленнєвого розвитку [3]. З іншого боку розглядають цю проблему вчені-психологи. Так, О. Бідюк залучає категорії комунікації до системи прикладного психоаналізу [4], Н. Захарчук розглядає проблеми міжкультурної комунікації у філософському й соціологічному аспектах [5], колектив учених (Л. Калмикова, Г. Калмиков, І. Лапшина та Н. Харченко) докладно вивчають проблеми психології мовлення на академічному рівні [6], проводячи паралелі з історичним розвитком нації, ментальними її особливостями.

Отже, в науці достатньо досліджено питання культури мовлення, вплив на неї історично-соціальних чинників, психологічний аспект цієї проблеми, що включає й корелятивний аналіз загальної культури людей та їхнього рівня мовленнєвої культури. Недостатньо дослідженими залишаються окремі сектори об'єкта дослідження, зокрема лексичний комплекс кримінального (злочинського) аргю, елементи якого активно входили до загального вжитку ще «радянських» українців із середини ХХ століття та залишаються актуальними й нині, впливаючи не лише на рівень загальної культури суспільства, але й на характер публічної влади.

Формулювання мети дослідження

Зважаючи на вищенаведене, метою статті є розгляд деяких одиниць злочинського (кримінального) аргю, що увійшли до розмовного мовлення радянського народу ще в першій половині ХХ століття й функціонують сьогодні

на всіх рівнях комунікації. Як окремі завдання дослідження слід виокремити визначення випадків семантичної трансформації, що відбулася з окремими арготизмами, та кореляції між негативною конотованістю таких арготизмів, пов'язаністю з негативними ознаками українського суспільства – корумпованістю, недовірою до влади та низьким культурним рівнем – і безпекою для української державності загалом.

Викладення основного матеріалу дослідження

Л. Масенко в монографії «Мова радянського тоталітаризму» в межах так званої «*lingua sovietica*» згадує й арго маргінальних елементів суспільства, зокрема лайливі та грубі його елементи, що увійшло в мовлення радянських громадян після більшовицького перевороту [1]. Від того часу поступово слова злочинського світу входять у мову художньої літератури та публіцистики, репрезентуючи просте мовлення, а партійні та комсомольські керівники взагалі беруть їх на озброєння у своїй фаховій комунікації – щоб бути ближчими до простого народу. Це стосувалося (і стосується) власне російської мови, а тому зрештою відчутно знизило її рівень. Проте й українська мова набралася тих поганих реп'яхів за час існування радянської системи, що разом із численними калькованими одиницями витіснили питомі етнічні форми з усіх функціональних страт.

Існує чимало словників різноманітного арго, серед яких є присвячені тій сумнозвісній «фені» (напр., [7]). Особливий інтерес становлять такі одиниці, що вже давно адаптовані в загальнонародному мовленні, а деякі з них – і в офіційному (публіцистика, художня література тощо). Наприклад, слово *барига* («наркаторговець») – надалі позначення скупника краденого чи нечесного торговця. Етимологію вбачаємо від *баршника* (початково – «маклер, посередник»), що все одно мало негативний характер, оскільки в радянський час будь-які торгові операції поза державною системою сприймалися виключно як негативне явище, відповідно такі особи повсюдно критикувалися й були об'єктом висміювання як потенційні злочинці. Тому одиниця *баршник* сприймалася як не менш груба за *баригу*.

Арготизм *кодло* («злочинне угруповання») має більш давнє походження з польської мови – з провідним значенням «родовий зв'язок» [8, с. 491] – і тому не дивно, що вживався він на різних рівнях і в різних стилях саме української мови. Зрештою в російській воно відзначалося однозначно негативною асоціальною семою, а в українській – неоднозначною етимологією (певною мірою негативною, однак не асоціальною).

Чимало слів субкультурної феневої лексики залишилися в активному мовленні ХХІ століття. Наприклад, одиниця *колеса* на позначення пігулок (таблеток), переважно наркотичних, уживається й сучасною молоддю. Такі сленгізми ми вже аналізували в монографії [9] – *цімес*, *п'ятка*, *косяк*, *забити трубу* та ін. *Ксива* (їдишевого походження) на позначення будь-якого документа функціонує в мовленні представників кількох поколінь, як і *базар* у значенні «розмова», *бухий* («п'яний»), *зав'язати* («припинити красти або будь-яку злочинну діяльність»), нині – «кинати шкідливу звичку», напр., зловживати спиртним).

Деякі з таких слів навіть стали модними – і саме в метафоричному феневому значенні. Так, слово *геморой* (в оригіналі – назва хвороби) у колі злочинців ХХ століття означало власне невдачу, а сьогодні – будь-яку життєву проблему, тягар, зайве навантаження, часто взяте на себе за власною ініціативою. І досі залишаються активними позначення керівника родинними назвами *мама*, *папа* (батько), які у фені позначали голову злочинного угруповання (ще – збувача наркотиків), а сьогодні – голову колективу, переважно носія адміністративно-командного стилю, для пересічних громадян і маргіналів – турботливого господаря (яскравий приклад – авторитарний незмінний президент Білорусі *батька* Лукашенко чи й сумно відомий усім *отець* всіх народів Сталін). Аналогічно в мовленні в'язнів – *пахан* (авторитет) і *бугор* (бригадир).

Зазначимо, що більшість арготичних одиниць має негативну конотацію. Так, одиниця *скурвитися* («зрадити») у повсякденному мовленні народу відзначалася певною функціональністю (більшою мірою зі значенням характеристики особи «зіпсуватися»), а ось *зсучитися* («зрадити злочинський закон») залишилося винятково в межах злочинської фені, оскільки й етимон *сука* тут означає зрадника, а не просто погану людину (або собаку чи жінку), як у пересічних громадян. До речі, спостерігається тенденційно негативне ставлення до жінок і взагалі сімейних цінностей: вагітна жінка – *заряджена*, діти – *скорпіони* (що більш метафорично ніж загальнонародна форма *спиногризи*). Зауважимо принципову віддаленість від християнської моралі, за якою діти – це головна цінність людства, продукт любові.

Ще одна одиниця, яка поєднує «світ злочинців» і «світ громадян» у цікавій антитезі, – це лексема *працювати* (работать), що в словниковій дефініції означає «брати участь у створенні матеріальних і духовних цінностей» [10, с. 521]. У загальному розумінні – виконувати певну діяльність, тобто в колі злочинців – фактично скоювати злочини, що й відповідає фені. Іншими словами, гасло злочинців перед виходом на злочин буде таким: *працюємо*. Таке ж гасло властиве й сучасним правоохоронцям: «відпрацювати свідків» (*отработать*), музикантам (*работали концерт*), хірургам перед операцією (*працюємо*) та ін.

Серед найбільш актуальних слів – *блатний*, *блат*, які ввійшли в загальнонародне мовлення радянського народу на позначення не лише певних переваг, а й узагалі системи соціального розподілу, коли людина (зокрема студент чи учень) оцінювалася не за своїми розумовими здібностями, а за належністю до певних прошарків населення (робітниче походження, співробітництво з «внутрішніми органами», партійне членство

тощо) або просто через підлабузництво чи «безпрекословное» виконання розпоряджень керівництва (див. ще: [10]).

Негативна сема ще раз доводить асоціальність *блатного*, який не просто не сприймає суспільних цінностей, а й зневажає їх. Зауважимо при цьому, що ставлення до суспільства часом не ототожнюється зі ставленням до правителя, який в умовах диктатури шанується й злочинцями – як *пахан* (з відтінком побоювання).

Порівняно з попередніми одиницями, семантично непрозорі арготизми передбачають більш метафоричну природу, проте в межах ідіоматичних словосполучень один компонент указує на зміст поняття. Так, сполукою *елочка зеленая* називався в'язень – колишній військовий, що можна етимологізувати від компонента *зелений* як кольору військової форми; *єжова маруха* – позначення сварливої жінки, на що вказує метафоричне значення «колюча, як їжак» (*маруха* – традиційне позначення жінки з паралельними формами *маруська* чи й *мамка*).

Арготизм *засмолити* («застрелити») має більш відомі семантичні відповідники *шмаляти*, *шмальнути* та й *шмайлер* (власне зброя). Однак в аргі наркоманів *шмаляти* означає й «курити марихуану» (*шмаль*), а тому об'єднувальною семою можна визначити «обпалити» (через що й існує літературний відповідник *палити* до професійного *курити*).

Що ж до марихуани, то первинний продукт збирання – конопляний сік – позначається калькованим арготизмом *пластилін*, оскільки вимішується у схожий фізично в'язкий конгломерат, який має офіційну назву *гашиш*, а вторинний продукт – засушене суцвіття коноплі (офіційна назва – *анаша*) – у фені має відповідник *план* – від англ. *plant* («рослина»).

Також англійську одиницю *тролейбус* вжито на позначення людини в окулярах, що важко етимологізується, хіба що за аналогією до окулярів, які носили всередині ХХ століття і які мали тонку оправу, що певною мірою схожа на штанги тролейбуса. Пospрияла цьому й мода на відповідний неологізм.

Чинник моди присутній і в найменуванні-шифруванні загальних понять власними назвами, що жодним чином не пов'язані між собою: *столитін* – «спецавтомобіль для перевезення в'язнів», *тимофій* – «особа, яка виконує смертний вирок», *юрик* – «злочин», *шурик* – «гомосексуаліст пасивний» (або ще маргаритка). Проте у випадку *шапіро* («адвокат») такий зв'язок присутній: антропонім репрезентує одне з найбільш відомих єврейських прізвищ у Європі, з іншого боку – адвокатами були переважно євреї, а тому це фіксація прізвища або якогось конкретного адвоката, що з часом стало загальною назвою, або просто асоціація цієї професії з євреями (аналогічно – прізвище *Ашкеназі*, що безпосередньо походить від історичної назви єврейського населення Європи).

Нині лібералізація щодо вживання елементів аргі (жаргону, сленгу) дійшла до стану парадоксу: активне їх використання в мові мас-медіа, своєрідна популяризація відбувається вже зверху-донизу, а не навпаки, як було завжди із входженням одиниць просторіччя. Лінгвісти ж доходять висновку, що ця лібералізація призводить зрештою до збалансованого оновлення стандартної мови. Наприклад, зі злочинського аргі до буденної мови потрапляє одне певне значення – частіше етимологічно прозоре (*маякнути* – «просигналізувати», *опустити* – «пригнобити», *піднятися* – «досягти матеріального успіху», *мерс* – «Мерседес» і навіть *фуфло* – «щось негативне, неістинне»), і закріплюється воно надовго, оскільки має відповідне «романтичне» наповнення, що повсякчас ставало модним в імперійних і нині – в постімперійних умовах нашого соціуму (про це явище та взагалі про явище жлобства ми вже писали [9]).

Що ж стосується молодіжного аргі (сленгу), то значну частину цього масиву ми називаємо шифризмами – одиницями, що свідомо використовуються для порозуміння лише у своєму обмеженому середовищі, – як і «злочинською» фенею (навіть в етимологічному визначенні: «арго ← фр. *argot* – умовний жаргон певної групи людей, що має таємничий характер... щоб **інші не зрозуміли**» [11, с. 81] (виділення наше – В.Д)). Саме через таку свою природу ці одиниці довго не живуть, адже не виявляють зв'язку між первинною етимологією та домовленим значенням. Однак є такі, що актуальні сьогодні на загальноорозмовному рівні – *доганятися* (наркоманське «приймати наркотичну речовину вдруге» – сьогоднішнє «доганятися пивасиком»); *ломка* (стан наркотичного похмілля – сьогодні небажання щось робити); *бодяжити* (готувати наркотичне зілля – узвичаєне «будь-що розмішувати»), *замутити* (підготувати наркотичний розчин – узвичаєне «організувати якусь справу»); *кайф* (будь-яка наркотична речовина – узвичаєне стан задоволення). До цього кола додаються сполуки, що нині властиві людям бізнесу (*рубити капусту*, *лимон*, *ставити таксу*, *бомбити фірму* тощо), що також похідні від злочинського аргі (*поставити на бабки*, *розвести на капусту*, *посадити на цотчик* тощо).

Як бачимо, найбільше таких одиниць прийшло саме з «фені». При цьому вони навіть за зовнішньою формою асоціюються з неіншомовними, хоча це не українські одиниці (*отмазка*, *криша*, *грузити*, *блін* тощо) або адаптовані (*пофігіст*, *фільтрувати базар*, *понтуватися*). Проте поєднує їх відносно прозора етимологія: *тормоз* (*тормозити*) характеризує особу з пригальмованою реакцією, що відповідає терміну психології *загальмований*. (етимон – гр. *τομος* «кілок», а тому український варіант міг би бути «ну ти і кілок!»). Т. Шевченко вжив колись це слово для характеристики царя Миколи II – «ця особа гальмує певний процес у суспільстві» [12, с. 375]. Тобто це випадки досить довготривалого функціонування арготизму. Так, відносно сучасне слово *бабки* («гроші») існувало з цим значенням у 20-ті роки ХХ ст.: *бабка* – карбованець; *понт* (від фр. *point* «висота ставки» в картах) на початку ХХ ст. у сполуді *бити понт* означало «красти», а на початку ХХІ – «брати на понт» – «залакувати»,

проте крім такої власне кримінальної семантики проте *понт* поширене в загальнорозмовній мові зі значенням «хвалитися»; *форсити* («хвалитися») також фіксується ще з початку ХХ ст., як і *шестірка* («підручний злодія»), що походить від *штемп* з аналогічним значенням, який стояв *на стрьомі* й у разі небезпеки голосно вигукував умовлене слово-пароль *зекс* (нім. «шість»).

Слід нагадати і про низку сленгізмів, які були поширеними в молодіжному аргю у 70-ті роки ХХ ст. (*айзи* – очі, *брендовий* – новий, *гріни* – долари, *чейндж* – обмін, *хайр* – волосся), проте до нашого часу майже не дійшли, хоча цілком зрозумілі всім. Сучасні ж запозичення потрапляють до мовлення молоді часто з перекладів кінофільмів і надалі стають зрозумілими для всіх поколінь мовців. Наприклад, найбільш часто вживаними є такі одиниці: *фішка* (від англ. *to catch a fish* «піймати рибку», тобто «зрозуміти»), де певно перекладач скоротив цю сполуку для зручності); *даун* (від назви психічної хвороби на позначення хворої особи, проте сленгізм позначає й ознаку «нещасливий», і взагалі депресійний стан («down in the dumps»)); *протягти ноги* («померти») – тотожне американському «kick the bucket»; *відмивати гроші* («легалізувати») – калька від англ. «to launder money» («прати гроші»); *жовта преса* («бульварна», «непринципова») – калька від англ. «yellow press»; *продвинутий* (семантична калька від англ. *advanced*) – ознака грамотної, мислячої по-сучасному особи, термін невдало ввели в українську термінологію як *просунутий*, що не органічне на ґрунті української мови; *кінець* (арготичне значення «смерть») тотожне англ. *the end*, що має ширше значення – «завершення певного процесу».

Поряд із західним походженням арготизмів відзначаємо й східне, що відтворює довший шлях адаптації та засвоєння загальнорозмовною мовою. Наприклад, *сарай* (назва підсобного приміщення) походить від тюркського «палац» (Караван-*сарай*, Бахчисарай), що відбулося через зневагу українців до історичних супротивників; *торба* (заплічний міх) після узвичаєння у сполучі «потрапити в торбу» (у безвихідну ситуацію) стала означати «нещасливий кінець»; *шара* виводимо від тюрк. *саранча* зі значенням «жовтий, блідий» (тобто на позначення певної аморфності); *цімес* (від їдишевого *zimes*) традиційно позначає «щось смачне» (неправильне *цинус*), проте існує й однозвучне німецьке *zum essen* з аналогічним значенням;

Отже, арготична лексика загальноновживаної мови увійшла із двох основних джерел – молодіжного сленгу (наркоманська й тусовочна лексика) та злочинного аргю («фені»), де більш продуктивним є друге. Воно ж і найбільш тривале за часом, і найбільш зрозуміле всім віковим прошаркам населення, незважаючи на соціальний статус, адже його активними користувачами є не лише пересічні чи маргінальні елементи соціуму, але й публічні особи, зокрема й державні службовці та політичні діячі.

Висновки

З вищенаведеного аналізу можна зробити певні висновки. Так, упродовж тривалого функціонування елементів злодійського аргю відбулася семантична трансформація багатьох із них. Наприклад, арготизмом *мама* («збувачка наркотиків») у загальнонародному мовленні прийнято називати жінку-керівника, переважно представницю авторитарного стилю управління. Відзначаємо також домінують негативної конотованості таких калькованих арготизмів, зокрема гендерного та сексуального спрямування, а також кореляцію з негативними ознаками українського суспільства – корумпованістю, недовірою до влади (наприклад, у багаторічній практиці слова *блатний* – від семантики злочинної авторитетності до певної номенклатурності носія такої ознаки).

Зрештою вживання означених арготичних елементів у мовленні означає все ж таки низький культурний рівень носіїв мови та становить небезпеку для української державності загалом. Так, негативна конотація арготизмів, що стосуються жінок, дітей, представників різних етносів репрезентує як недовіру до влади, так і низький культурний рівень самої влади; репрезентує грубість у стосунках між людьми і зрештою призводить до розколу в суспільстві з одночасним зниженням його загальної та політичної культури. Усі ці негативи загалом гальмують державотворення й входження України до світової цивілізованої спільноти.

За цими процесами потрібно спостерігати та запобігати їх розвитку, чому плануємо присвятити подальші дослідження.

Список використаної літератури

1. Масенко Л. Мова радянського тоталітаризму. Київ: ТОВ «Вид-во «Клію», 2017. 240 с.
2. Александрова В.Ф. Мовленнєва культура сучасної молоді. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8(2). С. 7-11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2013_8%282%29_3
3. Козинець І.І. Культура мовлення як показник загальної культури особистості. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2015. № 2 (10). <https://pefpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2015/2/25.pdf>
4. Бідюк О. В. Комунікативні вектори прикладного психоаналізу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острог, 2010. Вип. 2. С. 3–11.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nznuoa/kisk/2010_2/1_Bidiuk.pdf.
5. Захарчук Н. В. Проблема культури та міжкультурної комунікації у філософсько-соціологічному аспекті. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Київ, 2008. № 3 (24). С. 174–178.

6. Психологія мовлення і психолінгвістика / Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В. Київ: «Фенікс», 2008. 245 с.
7. Феня – азбука ЗЭКА. *Цензор.Нет*. URL: https://censor.net.ua/resonance/927/fenya__azbuka_zeka_banditskorusskiyi_slovar
8. Етимологічний словник української мови / ред. кол. О.С. Мельничук (гол. ред.) та ін. Київ: Наук. думка, 1985. Т.2. 570 с.
9. Демченко В. М. Українська буденна мова: монографія. Херсон: ХЮІ ХНУВС, 2006. 180 с.
10. Словник української мови / ред. кол. Білодід І.К., Бурячок О.О. та ін. Київ: Наукова думка, 1976. Т. 7. 724 с.
11. Митрополіт Іларіон. Етимологічно-семантичний словник української мови. Вінніпег, 1979. Т.1. 365 с.
12. Митрополіт Іларіон. Етимологічно-семантичний словник української мови. Вінніпег, 1995. Т.4. 557 с.

References

1. Masenko L. (2017) *Mova radyans'koho totalitaryzmu* [The language of Soviet totalitarianism]. Kyiv: «Klio», 240 s.
2. Aleksandrova V.O. (2013) *Movlennieva kultura suchasnoi molodi* [Speech culture of modern youth]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia* [Problems of modern teacher training]. № 8 (2). S. 7-11.
3. Kozynets' I.I. (2015) *Kul'tura movlennya yak pokaznyk zahal'noyi kul'tury osobystosti* [Speech culture as an indicator of the general culture of the individual]. *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu imeni Al'freda Nobelya* [Bulletin of the Dnipropetrovsk University named after Alfred Nobel]. № 2 (10). URL : <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2015/2/25.pdf>.
4. Bidiuk O. V. (2010) *Komunikatyvni vektory prykladnoho psykhoanalizu* [Communicative vectors of applied psychoanalysis]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya»* [Scientific notes of the National University «Ostroh Academy»]. № 2. S. 3–11. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nznoa/kisk/2010_2/1_Bidiuk.pdf.
5. Zakharchuk N. V. (2008) *Problema kul'tury ta mizhkul'turnoyi komunikatsiyi u filosofs'ko-sotsiolohichnomu aspekti* [The problem of culture and intercultural communication in a philosophical and sociological aspect]. *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrayiny «Kyivs'kyi politekhnichnyy instytut»* [Bulletin of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute»]. № 3 (24). S. 174–178.
6. Kalmykova L.O., Kalmykov H.V., Lapshyna I.M., Kharchenko N.V. (2008) *Psykhologhiya movlennya i psykhohinhvistyka* [Speech psychology and psycholinguistics]. Kyiv: «Feniks», 245 s.
7. Fenya – azbuka ZÉKA [Fenya is the alphabet of ZEKA]. *Tsenzor.Net*. URL : https://censor.net.ua/resonance/927/fenya__azbuka_zeka_banditskorusskiyi_slovar
8. Mel'nychuk O.S. (ed.) (1985) *Etymolohichnyy slovnyk ukrayins'koyi movy* [Etymological dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv: Nauk. dumka, № 2. 570 s.
9. Demchenko V. M. (2006) *Ukrayins'ka budenna mova* [Ukrainian everyday language]: monohrafiya [monograph]. Kherson: KHYUI KHNUVS, S. 180.
10. Bilodid I.K., Buryachok O.O. (1976) *Slovnyk ukrayins'koyi movy* [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv: Naukova dumka, № 7. S. 724.
11. Mytropolyt Ilarion (1979) *Etymolohichno-semantychnyy slovnyk ukrayins'koyi movy* [Etymological-semantic dictionary of the Ukrainian language]. Winnipeg, T.1. 365 s.
12. Mytropolyt Ilarion (1995) *Etymolohichno-semantychnyy slovnyk ukrayins'koyi movy* [Etymological-semantic dictionary of the Ukrainian language]. Winnipeg, T.4. 557 s.